

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžo/8/2016
Identifikačné číslo spisu: 6015201280
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2017
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6015201280.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a členov senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Eleny Kováčovej v právnej veci navrhovateľky: V. O., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z. XX, XXX XX E., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina, Národná č. 34, 011 00 Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 10691/2015-KaZA zo dňa 29.09.2015, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/15/2015-12 zo dňa 19.11.2015, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/15/2015-12 zo dňa 19. novembra 2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sp/15/2015-32 zo dňa 07. januára 2016 p o t v r d z u j e.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Sudca Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Peter Kvietok nie je v y l ú č e n ý z prejednávania a rozhodovania veci.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom č. k. 26Sp/15/2015-12 zo dňa 19.11.2015 podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj ako „OSP“) potvrdil rozhodnutie odporcu č. 10691/2015-KaZA zo dňa 29.09.2015, ktorým tento podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“) rozhodol tak, že navrhovateľke nepriznal nárok na poskytovanie právnej pomoci na základe jej žiadosti zo dňa 07.09.2015 o právnu pomoc pri uplatnení náhrady škody voči susedom za vyst'ahovanie z bytu.

O trovách konania rozhodol súd s poukazom na § 250k ods. 1 OSP s použitím § 250l ods. 2 OSP tak, že navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania z dôvodu neúspechu v konaní.

O povinnosti navrhovateľky zaplatiť súdny poplatok vo výške 35 eur krajský súd rozhodol podľa § 2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, nakoľko táto podala opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní nebola úspešná.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v ustanovení § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keď Občiansky súdny poriadok pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné rozumieť pod týmto pojmom. Zákon o poskytovaní právnej pomoci príkladmo uvádza, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii ustanovenia § 138 OSP všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

Posudzovanie splnenia zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti podľa § 6 zákona č. 327/2005 Z. z. je výsledkom správnej úvahy správneho orgánu, k čomu sa nevyžaduje vykonávanie dokazovania podľa § 120 a nasl. OSP ohľadne samotného nároku (práva), o ktorom sa rozhoduje v základnom konaní, v ktorom žiadateľ žiada o poskytnutie právnej. Súd v preskúmovacom konaní skúma iba to, či rozhodnutie správneho orgánu vydaného na základe správneho uváženia nevybočilo z medzí a hľadísk stanovených zákonom. V prejednávanom prípade sú tieto upravené v ustanovení § 6 ods. 1 v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z. z., v ktorých ustanoveniach sú určené zákonné podmienky pre možnosť poskytnutia právnej pomoci, vrátane podmienky, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Správny orgán je v zmysle § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) v odôvodnení svojho rozhodnutia povinný uviesť, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov smerujúcich k preukázaniu splnenia podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc, k objasneniu skutočného stavu veci a k zisťovaniu podkladov pre rozhodnutie. Správny orgán pritom vykonáva dokazovanie podľa § 32 a nasl. Správneho poriadku, na ktorého použitie odkazuje ustanovenie § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z..

Správny orgán sa v danom prípade zaoberal posudzovaním otázky zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže zákon stanovil ako jednu z podmienok pre možnosť priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Účelom prijatia zákona č. 327/2005 Z. z. bolo zabezpečiť prístup súdu tým žiadateľom v hmotnej núdzi, ktorým evidentne hrozí ujma na ich právach z dôvodu, že nemajú finančné prostriedky na zaplatenie právneho zastúpenia v ich veci. Skúmanie otázky možného reálneho poškodenia ich práv, resp. právom chránených záujmov súvisí s tým, či by mohli byť úspešní (s prihliadnutím na hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy) vo veciach, v ktorých žiadajú priznanie, resp. poskytnutie právnej pomoci. Posúdenie tejto otázky patrí do právomoci odporcu, ktorý musí každú vec posudzovať individuálne a to s prihliadnutím na osobitosti jednotlivých prípadov.

Je možné, že záver odporcu o bezúspešnosti sporu nemusí byť vždy súladný s následným rozhodnutím príslušného súdu, do právomoci ktorého patrí rozhodovať vo veci samej. Súd v preskúmovacom konaní podľa tretej hlavy piatej časti OSP však nenahrádza konanie tohto súdu. Správny súd posudzuje len zákonnosť rozhodnutia a postupu odporcu, t.j. či konanie bolo vedené v súlade s procesnými predpismi, či správny orgán aplikoval príslušný hmotnoprávny predpis. Správne súdy teda nenahrádzajú rozhodovanie všeobecných súdov a nemôžu ani prejednávať rozhodnutie všeobecného súdu vo veci, s ktorou sa žiadateľ obrátil so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci na odporcu. Správny orgán má povinnosť zaoberať sa zrejmu bezúspešnosťou sporu a len v prípade, ak správny orgán konštatuje, že

nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (za predpokladu splnenia ostatných podmienok stanovených v § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.), môže priznať žiadateľovi nárok na právnu pomoc.

Krajský súd dospel k záveru, že odporca rozhodol vecne správne a v súlade so zákonom, keď vo veci navrhovateľa, v ktorej žiadal o priznanie nároku na právnu pomoc mal za to, že nie je vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu. V prejednávanej príhode správny orgán zo žiadateľkou (navrhovateľkou) predložených listín zistil, že sa v súdnom konaní mieni domáhať náhrady škody voči domovým dôverníkom, tvrdiac, že práve oni spôsobili, že sa musí vysťahovať z bytu. Výšku škody stanovila navrhovateľka na sumu zodpovedajúcu cene trojizbového bytu. Odporca v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na rozsudok Okresného súdu Žilina zo dňa 16.04.2015 sp. zn. 27C/189/2012, z ktorého vyplýva, že navrhovateľka je povinná vypratať byt a odovzdať ho Mestu Žilina do 15 dní po zabezpečení náhradného ubytovania. Tento rozsudok Okresného súdu Žilina bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/317/2015 zo dňa 28.07.2015. Podľa krajského súdu odporca na základe vyššie uvedených skutočností správne uzavrel, že navrhovateľka v súčasnosti býva v byte bez právneho dôvodu, nakoľko jej skončila nájomná zmluva, ktorá bola uzavretá na dobu určitú. Povinnosť vypratať byt jej vyplýva z právoplatného rozhodnutia súdu. Zlé vzťahy so susedmi podľa názoru krajského súdu nemajú príčinnú súvislosť s povinnosťou navrhovateľky vypratať byt, teda nie je tu žiadny právny dôvod, prečo by jej vlastníci ostatných bytov v bytovom dome, resp. domový dôvernici boli povinní vyplatiť náhradu škody za to, že je povinná vysťahovať sa z nájomného bytu. Záver správneho orgánu o tom, že neboli splnené (kumulatívne) podmienky na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., po posúdení otázky bezúspešnosti sporu v intenciách ustanovenia § 8 zákona č. 327/2005 Z. z., je výsledkom správneho právneho posúdenia, a preto krajský súd napadnuté rozhodnutie odporcu s poukazom na § 250q ods. 2 OSP potvrdil.

Proti uvedenému rozhodnutiu krajského súdu sa v zákonnej lehote navrhovateľka odvolala. Uviedla, že nesúhlasí s tvrdením krajského súdu o vypratání bytu, nakoľko je na papieri bezdomovcom, zadlžená s mesačnou splátkou úveru v sume 60 eur. Predmetný byt je sociálny, primeraný k jej príjmu. Poberá invalidný dôchodok v sume 204 eur a ochranný príspevok v sume 26,90 eura, o ktorý príde, keď nebude mať trvalý pobyt. Podľa názoru navrhovateľky susedia majú za následok jej vypratanie z bytu, pred súdom tvrdili vymyslené, ničím nepodložené veci. Namietala, že okresný súd nebral do úvahy výpovede svedkov navrhovateľky. S poukazom na uvedené navrhovateľka žiadala, aby odvolací súd rozhodol v jej prospech a zaviazal odporcu na náhradu škody v sume trojizbového bytu.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky navrhoval napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny. Odporca postupoval podľa zákona č. 327/2005 Z. z. a po preskúmaní podmienok podľa § 6 cit. zákona dospel k záveru, že vo veci, s ktorou sa navrhovateľka obrátila na odporcu, sa jedná o zrejmu bezúspešnosť sporu. Navrhovateľka požiadala o poskytnutie právnej pomoci v konaní o náhradu škody voči susedom, ktorí podľa nej môžu za to, že sa musí vysťahovať z bytu. Krajský súd sa po preskúmaní napadnutého rozhodnutia odporcu a odvolania navrhovateľky stotožnil so záverom odporcu o bezúspešnosti sporu. V podanom odvolaní navrhovateľka neuvádza žiadne nové skutočnosti, resp. uvádza skutočnosti, ktoré s napadnutým rozhodnutím nesúvisia, keď viac-menej vyjadruje nespokojnosť s rozhodnutím okresného a krajského súdu o povinnosti vypratať byt po zabezpečení bytovej náhrady. V tejto súvislosti odporca dal do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6SzčO/36/2011 zo dňa 22.08.2012, v ktorom uviedol, že „za správny nemožno považovať výklad, že posúdenie otázky zrejmej bezúspešnosti sporu sa má ponechať len na tvrdení žiadateľa s tým, že potom by posudzoval len otázku materiálnej núdze žiadateľa a otázku hodnoty sporu, pričom by priznal nárok aj v prípade, keď žiadateľ nemá dôkaz, ktorým by pred súdom preukázal oprávnenosť jeho nároku. Takýto postup by totiž znamenal v jednotlivých prípadoch uplatnenie šikanózných návrhov a návrhov založených na tvrdení navrhovateľa, ktoré nevie preukázať. Stotožnil sa tiež s návrhom odporcu, že za účelom odbremenenia súdov od tzv. šikanózných a bagatelných návrhov zákon č. 327/2005 Z. z. v cit. ust. § 8 odporcovi zveril právomoc tieto návrhy eliminovať v podobe vydávaní negatívnych rozhodnutí o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, a to z dôvodu nesplnenia jednej z kumulatívnych podmienok priznania tohto nároku.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 veta prvá OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho súdu www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25.05.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Podľa § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z. z. na účely tohto zákona je právnou pomocou poskytovanie právnych služieb osobe oprávnenej podľa tohto zákona v súvislosti s uplatňovaním jej práv, ktoré zahŕňajú najmä právne poradenstvo, pomoc pri mimosúdnych konaniach, vrátane sprostredkovania riešenia sporov formou mediácie, spisovanie podaní na súdy, zastupovanie v konaní pred súdmi a vykonávanie úkonov s tým súvisiacich a úplné alebo čiastočné uhrádzanie nákladov s tým spojených.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka zrejmej bezúspešnosti žiadosti navrhovateľky o priznanie nároku na právnú pomoc podľa zákona č. 327/2005 Z. z..

Z obsahu administratívneho spisu odvolací súd zistil, že navrhovateľka podala dňa 07.09.2015 žiadosť o právnú pomoc pri uplatnení náhrady škody voči susedom za vystaňovanie z bytu. Okresný súd Žilina rozsudkom zo dňa 16.04.2015 sp. zn. 27C/189/2012, uložil povinnosť navrhovateľke vypratať byt a odovzdať ho Mestu Žilina do 15 dní po zabezpečení náhradného ubytovania. Uvedený rozsudok Okresného súdu Žilina bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/317/2015 zo dňa 28.07.2015. Odporcu rozhodnutím č. 10691/2015-KaZA zo dňa 29.09.2015 podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. navrhovateľke nepriznal nárok na poskytovanie právnej pomoci pri uplatnení náhrady škody voči susedom za vystaňovanie z bytu. Podľa odporcu navrhovateľka v súčasnosti býva v byte bez právneho dôvodu, nakoľko jej skončila nájomná zmluva, ktorá bola uzavretá na dobu určitú. Povinnosť vypratať byt navrhovateľke vyplýva z právoplatného rozhodnutia súdu, ktoré bolo vydané v konaní, v ktorom bola navrhovateľka právne zastúpená advokátom. Podľa odporcu zlé vzťahy so susedmi nemajú príčinnú súvislosť s povinnosťou navrhovateľky vypratať byt, teda nie je tu žiadny právny dôvod, prečo by jej vlastníci ostatných bytov v bytovom dome, resp. domoví dôverníci boli povinní vyplatiť náhradu škody v sume trojizbového bytu za to, že je povinná vystaňovať sa z nájomného bytu. Odporca v závere preskúmaného rozhodnutia skonštatoval, že predpokladom na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody je preukázanie porušenia právnej povinnosti, vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi konaním alebo opomenutím (porušenie právnej povinnosti) a následkom (vzniknutou škodou). Príčinná súvislosť musí byť nielen tvrdená (domnelá), ale musí byť bezpečne preukázaná, pričom dôkazné bremeno týkajúce sa príčinnej súvislosti v civilnom procese zaťažuje poškodeného. Vzhľadom na uvedené v danom prípade podmienky nároku na náhradu škody nie sú splnené, preto odporca dospel k názoru, že vo veci ide o zrejmu bezúspešnosť sporu, čím navrhovateľka nespĺnila jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnú pomoc. Nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci.

Podstatou správneho súdництва je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v opravnom prostriedku, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Z ustanovenia § 1 zákona č. 327/2005 Z. z. vyplýva jeho účel, a to vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a prispieť k predchádzaniu právnych sporov. Štát potom sám, resp. v prevažnej miere, znáša náklady za poskytnutie právnej pomoci znevýhodneným osobám. V takom prípade je viac ako vhodné stanoviť podmienky, za ktorých bude takáto forma právnej pomoci fyzickým osobám patriť, a to predovšetkým v snahe vylúčiť zneužívanie tejto právnej úpravy. Jednou z takýchto podmienok je skutočnosť, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (§ 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z. z.). Samozrejme, nie je úlohou správneho orgánu prejedukovať výsledok konania vo veciach podľa § 3 zákona č. 327/2005 Z. z. z vecnej stránky. Za plne opodstatnené však treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva, alebo napr. či už zo skutkových tvrdení žiadateľa (bez potreby vykonávať dokazovanie) nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť napr. z dôvodu zániku práva uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi. Za obdobnú treba považovať i situáciu, ak žiadateľ vyvracia skutočnosti, ktoré už boli záväzne vyriešené v iných konaniach alebo ak nemôže v súdnom konaní dosiahnuť úspech z procesných dôvodov, napr. z dôvodu včasného nepodania opravného prostriedku, resp. jeho neprípustnosti podľa procesných predpisov.

Ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. nepredstavuje taxatívny výpočet skutočností, na ktoré musí odporca pri posudzovaní otázky zrejmej bezúspešnosti sporu prihliadať, avšak na konkrétne skutočnosti, ktoré sú v citovanom ustanovení výslovne uvedené, podľa názoru odvolacieho súdu, má odporca prihliadať vždy. Rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu je v kompetencii odporcu a závisí od okolností konkrétneho prípadu.

K otázke posudzovania zrejmej bezúspešnosti sporu Centrom právnej pomoci zaujal názor aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 253/2013-24 zo dňa 25.04.2013, v ktorom konštatoval, že „Posudzovanie zrejmej bezúspešnosti sporu zo strany Centra právnej pomoci podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z. je pritom len posúdením splnenia jednej zo zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci podľa ustanovení toho osobitného právneho predpisu, ide len o formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci ako osoby v materiálnej núdzi, čo v žiadnom prípade nie je možné stotožniť s právnym posúdením úspechu alebo neúspechu sťažovateľa v merite veci, čo výlučne patrí do právomoci všeobecného súdu, ktorý vo veci koná. Sťažovateľ mal navyše zachované právo zvoliť si sám právneho zástupcu mimo inštitútu právnej pomoci poskytovanej Centrom právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z. osobám v materiálnej núdzi.“

Z vyššie uvedeného vyplýva právomoc odporcu pri analyzovaní splnenia podmienok ustanovených v § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. skúmať zrejmu bezúspešnosť sporu, v rámci ktorého žiadateľ právnu pomoc žiada.

Najvyšší súd konštatuje, že žiadna z navrhovateľkou vznesených a opakujúcich sa námietok v odvolaní nie je spôsobilá privodiť zmenu, resp. zrušenie napadnutého rozhodnutia.

Na základe vyššie uvedeného odvolací súd konštatuje, že navrhovateľka nespĺňa jednu z troch podmienok, ktoré musia byť kumulatívne splnené na priznanie právnej pomoci, konkrétne negatívne formulovanú podmienku, že sa nejedná o zrejmu bezúspešnosť konania. V takomto prípade nie je možné navrhovateľke vyhovieť a priznať jej právnu pomoc v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z..

Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t.j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (t.j. systémom „každému a vo všetkom“). Pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

Záverom najvyšší súd konštatuje, že vydaním napadnutého rozhodnutia zo strany odporcu, ktorým z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok nebol navrhovateľke priznaný nárok na právnu pomoc v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z., právo navrhovateľky domáhať sa ochrany svojich práv pred príslušným súdom ostalo zachované.

Najvyšší súd po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi odvolania proti rozsudku krajského súdu, po preskúmaní odvolaním napadnutého rozsudku a po oboznámení sa s obsahom pripojeného spisového materiálu vychádzajúc z ustanovenia § 219 ods. 2 OSP v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá OSP s poukazom na § 250l ods. 2 OSP nezistil žiaden dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti mal najvyšší súd ako súd odvolací za to, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 OSP v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá OSP s poukazom na § 250l ods. 2 OSP ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodoval odvolací súd podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 224 ods. 1 OSP s poukazom na § 250l ods. 2 OSP tak, že účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Neúspešná navrhovateľka nemá právo na náhradu trov konania a odporcovi ich náhrada zo zákona neprináleží.

Podaním doručeným krajskému súdu dňa 23.11.2015 (č.l. 11) podala navrhovateľka námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi JUDr. Petrovi Kvietkovi z dôvodu, že „na pojednávaní neakceptoval moje slová, že domovníci z môjho paneláku ma pripravili o byt“. Uvedenú námietku zaujatosti podala navrhovateľka dňa 23.11.2015, teda až po verejnom vyhlásení rozsudku vo veci samej dňa 19.11.2015, pred nadobudnutím jeho právoplatnosti.

Zákonný sudca JUDr. Peter Kvietok podal dňa 08.01.2016 vyjadrenie k námietke zaujatosti (č.l. 38) s tým, že žiadneho z účastníkov konania alebo ich zástupcov osobne nepozná, nie je s nimi v žiadnom príbuzenskom, priateľskom alebo inom vzťahu. Nemá žiaden osobný záujem na výsledku tohto konania. Vo veci sa necíti byť zaujatý.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec predložená podľa § 14 ods. 1 v spojení s § 15a ods. 1 a s § 16 ods. 1 OSP, po preskúmaní vyjadrenia sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Petra Kvietka, dospel k záveru, že nie sú dané zákonné dôvody na vylúčenie namietaného zákonného sudcu.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 14 ods. 1 a 2 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Na súde vyššieho stupňa sú vylúčení i sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa, a naopak. To isté platí, ak ide o rozhodovanie o dovolaní.

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť.

Podľa § 16 ods. 1 OSP súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. Ak sa spis zároveň predkladá odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní, vec sa predloží až po vykonaní úkonov spojených s predložením veci odvolaciemu súdu. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte; touto lehotou nie je viazaný, ak rozhoduje zároveň o odvolaní. O vylúčení sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodne do desiatich dní iný senát tohto súdu.

Podľa nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 24/05 zo dňa 13.04.2005, obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť.

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre pochybnosť o nezaujatosti. Nestrannosť je potrebné skúmať jednak zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. treba zistiť osobné presvedčenie zákonného sudcu a jednak z objektívneho hľadiska nestrannosti posúdením, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti, sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku.

Treba však zároveň zdôrazniť, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Vzhľadom na to možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania zákonne pridelených vecí len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi celkom zjavne bránia rozhodovať v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

Predpokladom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí je taký vzťah k veci, účastníkom alebo k ich zástupcom, ktorého intenzita by aj pri maximálne vynaloženej snahe sudcu o nezaujatosť v konaní a rozhodovaní jednoznačne ovplyvňovala jeho objektívny postoj k spravodlivému riešeniu vecí. Dôvody pre vylúčenie pritom nemôžu byť všeobecné, vylúčenie musí byť podložené konkrétnymi

skutočnosťami.

V prejednávanej veci by malo byť dôvodom na vylúčenie zákonného sudcu JUDr. Petra Kvietka, vyjadrenie navrhovateľky, že na pojednávaní neakceptoval jej slová, že domovníci z jej paneláku ju pripravili o byt.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva taktiež rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sa sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu (Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998).

Nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci. Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňuje vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom a právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je preukázaný opak (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Piersach v. Belgicko zo dňa 01.10.1982, rozsudok vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo zo dňa 10.06.1996). Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej, objektívnej rovine. Za objektívne nemožno považovať len to, ako sa nestrannosť sudcu javí navonok (napr. účastníkov konania), ale najmä to, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne založiť pochybnosti o tom, či sudca disponuje určitým vzťahom k veci (Uznesenie NS SR sp. zn. 2 Nc 33/2008 zo dňa 22.10.2008).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sudcu) preukázateľne existujú skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Fey vs. Rakúsko).

K vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení akcentovanej tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Na základe vyššie uvedených argumentov, citovanej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky hodnotil najvyšší súd nestrannosť sudcu JUDr. Petra Kvietka tak zo subjektívneho, ako aj objektívneho aspektu. Pokiaľ ide o subjektívnu nestrannosť, teda o osobné presvedčenie sudcu o nezaujatosti, námietkou dotknutý sudca poprel existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Čo sa týka objektívneho pohľadu na nestrannosť sudcu JUDr. Petra Kvietka, najvyšší súd nepovažuje dôvody uvedené navrhovateľkou za dostačujúce pre konštatovanie, že reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca JUDr. Peter Kvietok určitým, nie nezaujatým vzťahom k účastníkom konania, ich právnym zástupcom alebo k veci disponuje. Najvyšší súd prihliadol na obsah vyjadrenia sudcu JUDr. Petra Kvietka, ktorý v podstate vylúčil akúkoľvek zaujatosť. Pri tomto závere predovšetkým prihliadol na skutočnosť, že navrhovateľka neuviedla žiadne konkrétne skutočnosti preukazujúce zaujatosť zákonného sudcu. Samotná okolnosť, že sudca podľa nej neakceptoval jej slová na pojednávaní, (pričom v zápisnici z pojednávania je uvedené, že nežiada zmeniť zápisnicu ani ju doplniť), nemôže byť bez ďalšieho dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, lebo sama osebe ešte nesvedčí o existencii pomeru (vzťahu) relevantného z hľadiska § 14 OSP.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľka neuviedla a odvolací súd nezistil žiaden zákonný dôvod na vylúčenie zákonného sudcu JUDr. Petra Kvietka z konania a rozhodovania v predmetnej veci, rozhodol najvyšší súd podľa § 16 ods. 1 OSP o námietke zaujatosti tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto

rozsudku.

Odvolací súd v odvolacom konaní postupoval podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (§ 473), ktorý nadobudol účinnosť dňa 01.07.2016.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ktorý v § 491 ods. 1 ustanovil, že ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 492 ods. 1 Správneho súdneho poriadku konanie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s vyššie uvedenými prechodnými ustanoveniami odvolací súd v predmetnej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.